

Israel apartheid-valtiona, ei demokratiana

Israelin luonnehdinta demokratiaksi on pitkään ollut sen kansainvälisen imagon kulmakivi, joka juontaa juurensa sen parlamentaariseen järjestelmään, vaaleihin ja oikeudelliseen kehykseen. Tarkempi tarkastelu sen politiikkaan, erityisesti palestiinalaisia kohtaan, paljastaa kuitenkin järjestelmällisen rakenteen, joka koostuu syrjinnästä ja erottelusta ja joka on enemmän linjassa apartheidin kuin demokraattisten periaatteiden kanssa. Tämä essee väittää, että Israel toimii apartheid-valtiona eikä todellisena demokratiana, perustuen todisteisiin järjestelmällisestä syrjinnästä, toisinajattelun tukahduttamisesta ja räikeistä eroista oikeuksissa juutalaisten israelilaisten ja palestiinalaisten välillä, kuten ihmisoikeusjärjestöt, oikeudelliset kehykset ja viimeaikaiset poliittiset kehitykset korostavat.

Järjestelmällinen syrjintä ja apartheid

Apartheid, kuten se määritellään vuoden 1973 apartheid-sopimuksessa, on institutionalisoitu rodullisen erottelun ja syrjinnän järjestelmä, joka on suunniteltu ylläpitämään yhden rodullisen ryhmän ylivaltaa toisen yli. Amnesty Internationalin vuoden 2024 raportti, *Israelin apartheid palestiinalaisia vastaan*, esittää yksityiskohtaisen perustelun tälle nimitykselle, väittäen, että Israelin kohtelu palestiinalaisia kohtaan – syrjinnän, omaisuuden riiston ja sorron kautta – muodostaa järjestelmän, joka on suunniteltu suosimaan juutalaisia israelilaisia palestiinalaisten kustannuksella. Raportti korostaa politiikkoja, kuten maan anastamista, talojen purkamista ja rajoitettua pääsyä resursseihin, kuten veteen ja sähköön, jotka vaikuttavat suhteettomasti palestiinalaisiin Israelissa, Länsirannalla ja Gazassa. Esimerkiksi Länsirannalla juutalaiset siirtokuntalaiset nauttivat täysistä kansalaisoikeuksista, kun taas palestiinalaiset elävät sotilaslain alaisuudessa, ilman perusvapauksia, kuten liikkumisvapautta ja poliittista osallistumista. Tämä kaksinkertainen oikeusjärjestelmä – siviililaki juutalaisille ja sotilaslaki palestiinalaisille – heijastaa Etelä-Afrikan apartheidin rodullista erottelua, jossa oikeudet jaettiin rodun perusteella.

Lisäksi vuoden 2018 kansallisvaltio-laki, joka julistaa Israelin ”juutalaisen kansan kansallisvaltioksi”, asettaa selkeästi juutalaisen identiteetin etusijalle kaikkien kansalaisten yhtäläisten oikeuksien edelle. Tämä laki alentaa arabian kielen virallisen kielen asemasta ja edistää juutalaista siirtokuntaa kansallisena arvona, mikä käytännössä marginalisoi 20 % Israelin väestöstä, joka on arabeja. Tällaiset politiikat heikentävät demokraattista periaatetta tasa-arvoisesta kansalaisuudesta, koska ne juurruttavat juutalaisen ylivallan lakiin, mikä on apartheid-järjestelmien tunnusmerkki, jossa yhden ryhmän oikeudet ovat etusijalla toisen oikeuksiin nähden etnisyyden tai rodun perusteella.

Toisinajattelun tukahduttaminen ja poliittinen edustus

Toimiva demokratia takaa sananvapauden ja yhtäläisen poliittisen osallistumisen, mutta Israelin kohtelu palestiinalaisia kansalaisia ja heidän edustajiaan kohtaan paljastaa räikeän

ristiriidan. Amnesty Internationalin vuoden 2022 tiedote, *Valittu mutta rajoitettu: Palestiinalaisten kansanedustajien kutistuva tila Israelin Knessetissä*, dokumentoi, kuinka palestiinalaiset Knessetin jäsenet (MK:t) kohtaavat syrjiviä määräyksiä, jotka rajoittavat heidän kykyään edustaa äänestäjiään. Esimerkiksi palestiinalaisten MK:iden ehdottamat lakiesitykset, jotka koskevat heidän yhteisönsä oikeuksia, on hylätty ennen keskustelua, ja vuoden 2016 karkotuslaki mahdollistaa Knessetin poistaa MK:t ”rasismin yllyttämisestä” tai ”aseellisen taistelun tukemisesta”, säännös, jota usein käytetään arabien MK:iden kohdistamiseen. MK Ofer Cassifin tapaus, joka vuonna 2024 kohtasi karkotusyrityksen tukiessaan Etelä-Afrikan kansanmurhasyytettä Israelia vastaan Kansainvälisessä tuomioistuimessa, havainnollistaa tätä tukahduttamista. Vaikka karkotusyritys epäonnistui, Cassif asetettiin kuuden kuukauden toimintakieltoon, mitä kriitikot pitävät poliittisesti motivoituna toimenpiteenä toisinajattelun hiljentämiseksi.

Arabien MK:iden keskeytykset ovat olleet toistuva kaava, joka vaikuttaa suhteettomasti arabipuolueisiin, kuten Hadash-Ta'al ja Ra'am. Vuonna 2023 Aida Touma-Sliman ja Iman Khatib-Yassin keskeytettiin Israelin sotilaallisten toimien arvostelemisesta Gazassa, vastaavasti kahdeksi kuukaudeksi ja yhdeksi kuukaudeksi. Historialliset tapaukset, kuten Haneen Zoabin useat keskeytykset (esimerkiksi kuusi kuukautta vuonna 2014 palestiinalaisen vastarinnan tukemisesta), havainnollistavat tätä suuntausta entisestään. Nämä toimet ovat jyrkässä ristiriidassa juutalaisten MK:iden vastuun puutteen kanssa, jotka osallistuvat yllytykseen, kuten vuoden 2023 Jerusalemin lippumarssin aikana, jolloin osallistujat huusivat ”Kuolema arabeille” ilman vastaavia seurauksia. Tämä kaksoisstandardi – arabien MK:iden rankaiseminen heidän puheistaan samalla kun juutalaisten nationalistien yllytys sallitaan – heikentää demokraattista periaatetta tasa-arvoisesta kohtelusta lain edessä ja viittaa järjestelmään, joka on suunniteltu tukahduttamaan vähemmistöjen äänet, mikä on apartheidin, ei demokratian, tunnusmerkki.

Eroavaisuudet oikeuksissa ja elinoloissa

Palestiinalaisten kokemukset Israelin hallinnassa heikentävät entisestään demokratian väitettä. Gazassa, kuten UNRWA:n 25. toukokuuta 2025 julkaisussa korostetaan, saarto ja toistuvat sotilaalliset operaatiot ovat aiheuttaneet humanitaarisen kriisin, ja YK vaatii 500–600 avustuskuorma-autoa päivässä estääkseen lisäkatastrofit. YK:n komission raportti Gazan terveydenhuoltolaitoksista dokumentoi hyökkäykset lääketieteelliseen infrastruktuuriin, erityisesti lasten ja vastasyntyneiden hoitoon, oikeuden elämään ja terveyteen rikkomuksina, jotka voivat olla rikoksia ihmisyyttä vastaan. Nämä olosuhteet, yhdistettynä lisääntymisterveydenhuollon tahalliseen tuhoamiseen, vaikuttavat suhteettomasti palestiinalaisiin, luoden jyrkän kontrastin juutalaisten israelilaisten saatavilla oleviin oikeuksiin ja palveluihin.

Israelissa palestiinalaiset kansalaiset kohtaavat järjestelmällistä syrjintää asumisessa, koulutuksessa ja työllisyydessä. Amnestyn huomauttama talojen purkamiskäytäntö on keskeinen siirtomekanismi, jossa palestiinalaisilta perheiltä evätään rakennusluvut, kun taas juutalaiset siirtokunnat laajenevat. Itä-Jerusalemissa palestiinalaisilta evätään usein asumisoikeudet, kun taas juutalaiset siirtokuntalaiset saavat etuoikeutettua kohtelua. Nämä erot eivät ole sattumanvaraisia, vaan ne on upotettu oikeudelliseen ja poliittiseen

kehykseen, joka asettaa juutalaisen vallan etusijalle, heijastaen apartheidin tavoitetta ylläpitää rodullista kontrollia erottelun ja epätasa-arvon kautta.

Vastaväitteet ja niiden kumoaminen

Israelin demokraattisen aseman kannattajat viittaavat usein sen vaaleihin, riippumattomaan oikeuslaitokseen ja arabien MK:iden läsnäoloon Knessetissä demokratian todisteina. Nämä elementit kuitenkin heikentyvät edellä kuvattujen järjestelmällisten eriarvoisuuksien ja tukahduttamisen vuoksi. Vaalit, vaikka ne pidetään säännöllisesti, eivät käänny tasa-arvoiseksi poliittiseksi vallaksi, kun arabien MK:t kohtaavat rajoituksia ja heidän yhteisönsä marginalisoidaan. Oikeuslaitos, vaikka se joskus antaa palestiinalaisten oikeuksien hyväksi päätöksiä, on tukenut lakeja, kuten kansallisvaltio-lakia ja karkotuslakia, jotka juurruttavat juutalaisen ylivallan. Lisäksi arabien MK:iden läsnäolo ei vastaa merkityksellistä edustusta, kun heitä säännöllisesti kohdellaan heidän poliittisten näkemyksiensä vuoksi, kuten keskeytykset ja karkotusyritykset osoittavat.

Toinen väite on, että Israelin toimet ovat vastaus turvallisuushuoliin, kuten palestiinalaiseen terrorismiin. Vaikka turvallisuushuolenaiheet ovat todellisia, ne eivät oikeuta palestiinalaisiin kohdistuvaa laajamittaista syrjintää ja kollektiivista rangaistusta. Gazan saarto, Länsirannan sotilaallinen miehitys ja toisinajattelun tukahduttaminen Israelissa menevät kohdennettujen turvallisuustoimenpiteiden ulkopuolelle, luoden kontrollijärjestelmän, joka suosii yhtä ryhmää toisen kustannuksella etnisyyden perusteella – apartheidin määrittelevä piirre, ei demokraattinen vastaus uhkiin.

Johtopäätös

Israelin politiikat ja käytännöt – järjestelmällinen syrjintä, toisinajattelun tukahduttaminen ja räikeät erot oikeuksissa – ovat enemmän linjassa apartheidin kuin demokratian kanssa. Oikeudellinen kehys, kuten kansallisvaltio-laissa ja karkotuslaissa nähdään, asettaa juutalaisen identiteetin tasa-arvoisen kansalaisuuden edelle, kun taas palestiinalaisten MK:iden ja kansalaisten kohtelu paljastaa poissulkemisen ja sorron mallin. Palestiinalaisten elävä todellisuus, olipa kyseessä Gaza, Länsiranta tai Israelin sisällä, on erottelua ja puutetta, jyrkässä kontrastissa juutalaisten israelilaisten oikeuksiin. Nämä elementit, jotka ihmisoikeusjärjestöt ovat dokumentoineet ja viimeaikaiset tapahtumat tukevat, haastavat narratiivin Israelista demokratiana ja piirtävät sen sijaan kuvan apartheid-valtiosta, jossa järjestelmällinen epätasa-arvo ja dominanssi määrittelevät poliittisen ja yhteiskunnallisen järjestyksen. Todellinen demokratia vaatii tasa-arvoa, vapautta ja oikeudenmukaisuutta kaikille, periaatteita, joita Israelin nykyinen järjestelmä ei kykene ylläpitämään palestiinalaisille.